

KRONİK*

TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU'NA MÜNAFİ AHKÂMI İHTİVA EDEN KAVANİN HAKKINDA KAZAÎ MURAKABE MESELESİ**

Hukuk-ı Esasiye Muallimi
Midhat***

Devr-i ahîr hukuk-ı âmmesinin esaslı bir farikası da kanuniyet fikrine gitgide daha fazla bir saha-i tatbik temin etmesidir. Bir kanunun muhafaza-i ahkâmı ancak bir müeyyideye malikiyetle kabil olabileceğine şübhe yoktur. Bu kaide, hukukun başlıca bir prensibi olmakla beraber ekser memleketlerde kanun-ı esasiler, kudret-i âmmeyi *pouvoir public* tefrik ve her bir uzv-ı devletin vazife ve salahiyetlerine bir had tayin etmekle beraber teşkilat altına alınmış bir müeyyideleri olmadığını görüyoruz.

* Editörlerin notu: Dergimizin 42. sayısında (Temmuz-Aralık 2020), Milaslı Gad Franko'nun kanunların Anayasa'ya uygunluğu sorununu ele alan 1926 tarihli iki makalesine yer vermiştik. Bu sayıda, bu kez Midhat Efendi'nin bir makalesine yer vererek söz konusu sorun alanına ilişkin bir başka yaklaşımı okuyucularımızla paylaşıyoruz.

** Çevriyazı: Kerim AKAR, Arşiv Görevlisi, TBMM Kütüphane ve Arşiv Hizmetleri Başkanlığı
E-posta: kerimakar@tbmm.gov.tr
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7729-9704>

*** 1884'te Yanya'da doğmuştur. Babası defterdardır. Lise öğrenimini Beyrut'ta, yükseköğrenimini İstanbul ve Paris Hukuk Fakültelerinde tamamlamıştır. Üç yıl Emniyet Genel Müdürlüğü Cinayet Şubesi Müdürlüğü yaptıktan sonra 1922 yılında İstanbul Darülfünunu Hukuk Fakültesinde anayasa hukuku dersleri vermeye başlar. İstanbul Darülfünunda Anayasa Hukuku dersleri 1933 üniversite reformuna kadar Ahmet Mithat (Metya) tarafından verilmiştir. 1933 yılı üniversite reformu kanunu ile üniversite öğretim üyeliği ile ilişkisi kesilmiştir. 1956 yılında vefat etmiştir.

Teşkilat-ı esasiye kanununa mugayir kanunların hükkâm tarafından bir murakabe-i kazaiyeye tabi tutulacağı fikri Fransa'da ahîren kuvvetli bir cereyan almış olup Mösyö Döki Bartelemi ve Horyo gibi yüksek bir nüfuz-ı ilmîye malik olan taraftarları vardır. Bu telakki ahîren bizim hukuk fakültesi tedrisatında da yer tuttuğu cihetle¹ ehemmiyeti gayr-ı münker olan bu ilmî nokta-i nazarın mahiyeti ne olduğunu Fransa'da ve bilhassa bu kazaî murakabenin vatanı olan Şimalî Amerika Cemâhîr-i Müttehidesi'nde ne derecede bir cay-ı tatbik bulunduğunu mütalaa ettikten sonra bizde kabiliyet-i tatbikiyesi olup olmadığını tedkik edeceğiz:

Bir kanunun teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeret nokta-i nazarından kazaî murakabesi, rijid *rigide* yani teşkilat-ı esasiye kanununu kavanin-i adiyeye fevkında tutarak tadilini birtakım eşkâl ve merasim-i mahsusaya tebean yapan memleketlerde mevzubahis olabileceği malumdur.

İngiliz ve İtalya gibi teşkilat-ı esasiye kanununun tadilinde fark gözetmeyen yani parلمانın salahiyet-i teşriyesinin mukayyed olmadığı yerlerde ânîfü'z-zikir şekilde bir kazaî murakabe meselesinin dermeyan olunamayacağı aşîkârdır, rijid olan Şimalî Amerika Cemâhîr-i Müttehidesi federal teşkilat-ı esasiye kanunuyla bu ittihadâ dâhil olan memleketlerin teşkilat-ı esasiye kanunları salahiyet-i âmnesinin tefrikinde tam bir iş bölümü yaparak tek mil kanunları hükkâmın kazaî murakabesine terk etmişlerdir. Mesela hükkâm bir memur aleyhine tecavüz-i salahiyet veya bir kanunun kanun-ı esasiye mugayir ahkâmı ihtiva etmesi nokta-i nazarından dermeyan olunan def²-i dava üzerine bir karar ittihazına mecburdurlar. Amerika hükkâmı bu salahiyet-i kazaiyeyi, Şimalî Amerika daha bir İngiliz müstemlekesi iken haiz idiler. İngiltere kralları Şimalî Amerika için ısdar ettikleri fermanlarda bu salahiyeti sarahaten hâkimlerine vermişlerdi. Bilahare Amerika istiklalini temin edip de ittihad[a] dâhil olan memleketlerce teşkilat-ı esasiye kanunları tanzim olununca hükkâmın bu salahiyet-i kazaiyeleri, kanun-ı esasilere derc edildi. Federal mahkeme bu salahiyeti (1803) tarihinde Marşal *C Marshall (chief justice)*'in nokta-i nazarının galebesiyle aldı.²

Kanunların teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeret nokta-i nazarından murakabesi, ya re'sen *Par voie d'action* veyahud def² tarikiyle *Parvoie d'exception* tahrik olunabilir.

Re'sen murakabe usulünün tatbikatı mahduddur. Bu sistemi Meksika, Venezuela, İsviçre ve Avusturya teşkilat-ı esasiye kanunlarında buluyoruz. Çekoslovakya, teşkilat-ı esasiye kanunu hükkâma yalnız nizamnamelerin

1 Fazıl refiklerim Mösyö Krozat ve Muslihiddin Adil Beyefendi aynı içtihadlardır.

2 Birtakım Amerika Teşkilat-ı Esasiye Kanunları, Şimalî Amerika'yı taklid ettiler. Meksika Teşkilat-ı Esasiye Kanunu 101'inci madde, Arjantin Kanun-ı Esasisi 1860; madde 101, hâkimlerine bu salahiyeti verdiler.

teşkilat-ı esasiye kanununu hükkâma muvafık olup olmadığını tedkik ile bu babda karar vermek salahiyetini vermiştir. Kanun için yalnız ale'l-usul ısdar olunup olunmamak nokta-i nazarından murakabesini tanımıştır.

Def'-i dava tarikiyle kazaî murakabe tatbikatı daha vâsi'dir.

Şimalî Amerika Cemâhîr-i Müttehidesi bu hususta klasik bir memleketdir. Oradaki tecrübenin verdiği netayic bizi mesele hakkında hayliden hayliye tenvir edecektir.

Bu hukuk müessesesi teşkilat-ı esasiye kanunu ahkâmına bir müeyyide temin etmesi itibariyle cazib ise de tatbikatta öyle neticeler vermiştir ki Amerika'da bile aleyhine kuvvetli bir cereyan husule getirmiştir. Bunda şu mühim mahzurlar vardır:

1. Hükkâmın böyle bir salahiyeti haiz olması vaz' olunan kanunların mer'iyet ahkâmı hakkında herkesi şübheye ilka eder. Sizce bir kanunla muayyen olan sarih bir hak, hâkimin salahiyet-i takdiriyesi karşısında yarın yok olabilir.
2. Daha fena bir mahzur da, bu salahiyetin hâkimin hukuki sahadan politik sahaya intikaline badi olmasıdır.
3. Hükkâmın böyle bir salahiyeti haiz olması çok defa ictimai terakkiyata engel olur. Nitekim sosyalist telakkiyatın inkişafından sonra 1883-1888 seneleri arasında mahkemelerde iş kanunları dolayısıyla bu türlü def'ler dermeyeran olunmuş ve klasik ferdci bir zihniyetle meşbu olan hükkâm, mezkûr kanunları efradın hukuk-ı umumiyesine münafî, binaenaleyh teşkilat-ı esasiye kanununa mugayir gördüklerinden dolayı tatbik etmemişlerdir.
4. Amerika'da hükkâmın bu salahiyeti haiz olması –ekser hükkâmın intihablı olmaları dolayısıyla- tevzi-i adalet nokta-i nazarından azîm bir tehlike teşkil ettiği görülmüştür. İntihabatta sermaye büyük rol oynar. Binaenaleyh sermayedarının müzaheretiyile mevkie geçen bir hâkim, tabiatiyile müzahirlerinin nüfuzu altında bulunur. (Şayan-ı dikkat bir mesel: Oregon vâzî'-ı kanunu beyaz kadın ticaretini men' eden bir kanun vaz' etti. Bu kanun gazino ve bar sahibi olan erbab-ı sermayenin menafiine muhil bulunuyordu. Öyle hâkimler bulundu ki, kanunun unvanı noksandır, unvan şöyle olmalı idi böyle olmalı idi reyinde bulunarak ve bir noktadan teşkilat-ı esasiye kanununa muhalefet hakkındaki salahiyet-i takdriyelerini suiistimal ile kanunu tatbikten imtina etmişlerdir.)

Efkâr-ı umumiyeiyi müteessir eden bu türlü hükümlerden dolayıdır ki Oregon da dâhil olduğu halde, Amerika'da ekser memleketler bunun çaresini hükkâmın

mukarreratının heyet-i müntehabenin murakabesine tabi tutulmasında yani ârâ-yı umumiyeye müracaatta buldular (Rccall). Binaenaleyh teşkilat-ı esasiye kanununa mugayirdir diye tatbik olunmayan kanun hakkında ârâ-yı umumiyeye müracaat oldunduğu takdirde muhalif rey ekseriyet kazanırsa hâkim, kanunu tatbik ile mükellef tutulur. Bu suretle kazaî murakabe müntehablar heyetine intikal etmiş oluyor.³

Şimdiye kadar tedkikatımız bilhassa Şimalî Amerika Cemâhîr-i Müttehidesi tecrübesine ibtina etmiştir. Bu ilmî meselenin ekser mevzuat-ı kanuniyemizin masdarı olan ve bizim gibi bir nehc-i idariye malik bulunan Fransa'da ne şekil irae ettiğinin de tedkiki hassaten mühimdir. İhtilal ricalinden Sieyes, teşkilat-ı esasiye kanununun muhafazası ahkâmı için bir jüri teşkili fikrini müdafaa ediyordu. Haddizatında kazaî bir mahiyeti haiz olan bir murakabenin siyasi bir heyete havalesine müncer olan bu hareket neticesinde imparatorluk idareleri teşkilat-ı esasiye kanunlarında bu salahiyetin senaya verildiğini görüyoruz. Fakat senanın Bonapartlar nüfuzu karşısında bu hususta ciddi bir teminat teşkil etmesi şöyle dursun, aksi netice verdi.

Teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeret cihetinden kanunların murakabesine dair Fransa mevzuat-ı kanuniyelerinde salahiyet veren bir hükm-i kanuniye tesadüf olunamadığı gibi def³-i dava tarikiyle murakabe-i kazaiyeye dair de şimdiye kadar teessüs etmiş bir teamül yoktur.⁴

Fransa'da teamülen olsun def³-i dava tarikiyle bu hususta kazaî murakabenin teessüs edememesini Larnod ve Barteleme gibi Fransız erbab-ı hukuku şu sebebe atfediyorlar: Parlemanın salahiyetini bir heyet-i hâkime *Corps souverain* imiş gibi tatbik etmesi... Fransız teşkilat-ı esasiye kanunlarında tefrik-i kuva mevcut olduğu zamanlarda da parleman, hiçbir vakit kendisini icra ve kaza uzuvlarıyla aynı seviyede bir uzv-ı devlet adedmemiştir. Fransa hukuk-ı esasiye hareketinde kuvve-i müessisan ve kuvve-i teşriyyeyi haiz mecalisin tekerrür-i teşekkülü, teşkilat-ı esasiye kanunları vaz' olunduktan sonra vela eden meclis-i teşriyyeye de onların muakkibi olmak hissini vermiş ve binaenaleyh parlemanların daima kendilerini reis-i devlet ve hükkâm fevkında görmelerini intac etmiştir. Bu halet-i ruhiye karşısında kanunların kanun-ı esasiye mugayereti nokta-i nazarından kazaî bir murakabe teessüs edemedi ve hükkâmın kuvve-i teşriyyeye karşı çekingenliği zamanımıza kadar devam etmiştir.

3 Şimalî Amerika'da Cemâhîr-i Müttehidesi'nde tatbik olunan def³-i dava suretiyle murakabe usulünün bazı memleketlerde mevzuat-ı kanuniyelerine girdiğini görüyoruz: Arjantin teşkilat-ı esasiye kanunu 1860; madde 10, Brezilya; 1891 madde 60: ve İngiltere dominyonları; Avustralya, Kanada, Cenubî Afrika memleketlerinin teşkilat-ı esasiye kanunları. Romanya son kanun-ı esasını tadilinde bu salahiyeti mahkeme-i temyiz heyet-i umumiyesine vermiştir (madde 103).

4 L'inconstitutionnalité des Lois et le droit public francais: Revue p. Etp [*] Parlementaire: 10-2-25. Larnaud

Tan gazetesinin karilerince malumdur. 1914 Kanunu'nun bir anket-i parlemantere kazaî ve icrai salahiyet vermesi itibariyle teşkilat-ı esasiye kanununa mugayereti iddia olunmuştu. Mösyö Ratye *M. Ratier* davası diye hukuk-ı esasiyede bir misal teşkil edecek olan hadise, mumaileyh demokratin republiken Fransa'nın reisi sıfatıyla intihabata tahsis olunan bir paranın suret-i sarfi meselesinden dolayı husema-yı siyasiyesi tarafından fırka sırrının ifşası maddesinden dolayı zan altında bulunuyordu. Anket-i Parlamenter Komisyonu huzurunda inkâr ve teklif edilen yemine karşı eda-yı yeminden istinkâfî üzerine müddei-i umumilikçe bidayet ceza mahkemesinde mahkûmiyeti talep olundu. Müddei-i umuminin talebine karşı mumaileyhin vekili Metr Reyno 1914 Kanunu'nun, Anket-i Parlamenter Komisyonu'na yemin teklifi gibi kazaî bir salahiyeti vermesi dolayısıyla teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeretini iddia etti ise de dermeyan ettiği def⁵, mahkemece nazar-ı itibara alınmayarak müvekkili mahkûm edildi. Bu hadise, mehakimin teşkilat-ı esasiyeye mugayeret nokta-i nazarından kavanini murakabeleri meselesini alevlendirdi ve hatta Tan gazetesi bu hususta bir anket açtı. (15 Teşrinisani 925) Döki ve Bartelemi'nin etrafında toplanan bir kanaate göre hükkâm, teşkilat-ı esasiyeye mugayeret nokta-i nazarından kazaî bir murakabe yapmaya salahiyettardır. İstinad ettikleri deliller şunlardır: 1) Mahkeme, efradın hukukunun hârisidir. Mahkeme kanuna muhalif olan bir nizamnameyi kanuna muhaliftir diye tatbik etmeyebilir; bununla kuvve-i icraiyenin ef⁵ali üzerine kazaî bir murakabe teslim edilmiştir. O hâlde iki kanun tearuz ettiği vakit, neden hükkâm daha kuvvetli bir kanunla (teşkilat-ı esasiye kanunu) amel edip de ikinci derecede olan kanunu tatbikten istinkâf etmek salahiyetini haiz olmasın?

Larnod, Esmen, Bartelemi, Taler gibi birçok esatize de muhalif kanaattedirler.⁵ Fransız hukuk-ı mevzuasında kanun-ı esasiye mugayeret nokta-i nazarından kazaî bir murakabeye tesadüf olunamadığı gibi ânifü'z-zıkr esabdan dolayı teamüli surette de bu esas bir cay-ı tatbik bulamamıştır diyorlar; hatta velev def⁵-i dava tarihiyle olsun, mârû'z-zıkr hususta kazaî bir murakabe Fransa'da kabul olursa bile parlemanın salahiyet-i teşriyyesini istimalde vuku bulacak bir tecavüze karşı ciddi bir teminat olamayacağına kaildir.

Parleman azasından ve Fransa'nın maruf bir hukuk âlimi, Paris Hukuk Fakültesi Hukuk-ı Âmme Profesörü Mösyö Bartelemi ahîren Mösyö Döez ile neşrettiği hukuk-ı esasiye kitabında şöyle diyor:

Le pouvoir judiciaire n'a pas dans notre pay le prestige nécessaire pour entreprendre la Censure du parlement, fut – ce sur le simple terrain de la légalité (Droit. Con'el, p, 222)

5 Louis Blanc, Boutmy, Charles Benoist, La Ferrière

Tercümesi: Bizim memleketimizde kuvve-i adliye, parlemânı sansüre edebilecek nüfuz-ı lazımı haiz değildir velev ki basit olan kanuniyet sahasında olsa dahi...

Profesör Larnod da ânîfü'z-zikr makalesinde aynı nokta-i nazarı müdafaa ile devlet uzuvlarının salahiyetlerini tecavüz hususunda ciddi bir teminat olmak üzere mecalis-i teşriyenin tarz-ı tereküblerinin ve nizamname-i dahilîlerinin ıslahı ve nihayet ârâ-yı umumiyyeye müracaat usullerini tavsiye ediyor-

Kanunların teşkilat-ı esasiyeye mugayeret nokta-i nazarından kazaî murakabesi hususunda zikri geçen mütalaat ve tecaribin tedkikinden sonra bizim Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na nazaran hükkâmın böyle bir salahiyeti olup olmayacağını tedkik edelim:

Paris Hukuk Fakültesi profesörlerinden Mösyö Aşil Mestr'in ahîren neşrolunan mütercem bir makalesinde (Hukuki Bilgiler Mecmuası, numero 1, Eylül 926) Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'muzun 103'üncü maddesi hükmünce Türk hükkâmınının Teşkilat-ı Esasiye'ye mugayeret nokta-i nazarından kanunları murakabe edebileceklerini serd ederken şu mütalaayı dermeyan ediyor. "Türk Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 103'üncü maddesi şöyle diyor: Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun hiçbir maddesi hiçbir sebep, bahane ile ihmal veya tatil olunamaz.

Hiçbir kanun Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na münafî olamaz." Ancak Türk Kanun-ı Esasisi dahi Fransa'nınki gibi, tatbikatta, işbu tedbirin husulünü temin edecek vesaitin neden ibaret bulunduğu hususunda sükût etmekte olduğundan Fransız hukukuna nazaran Kanun-ı Esasi'nin haiz olduğu faikiyet-i kanuniyeyi ne suretle temin etmek lazım geldiği meselesi nasıl Fransız hukuşinasını işgal eden bir mesele ise aynı müşkilata maruz olmaları muhtemel olan Türkiye erbab-ı hukuku için de bu meseleyi şayan-ı dikkat bir mevzu mahiyetinde gördüğünü beyan ettikten sonra makalesinin sonunda şu tavsiyede bulunuyor: Türk erbab-ı hukuku, Türk Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun 103'üncü maddesini tefsir edecekleri sırada Kanun-ı Esasi'ye mugayir bir kanunu mehakimin tatbik etmemeleri lazım geldiği prensibini kabule mütemayil iseler bu babda Fransa'dan gelen emsalin davet edebileceği itirazata havale-i sem'-i itibar etmemelidirler."

Görülüyor ki Mösyö Mestr, teşkilat-ı esasiye kanununun münafî kanunların kazaî bir murakabeye tabi tutulmasına müteveccih bir tavsiyede bulunmakla beraber memleketimizin teamûlat ve zihniyet-i hukukiyesine layıkıyla vâkıf olmadıgı cihetle meselenin takdirini Türk erbab-ı hukukuna bırakmıştır.

Kanaatimizce Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'muzun ne metin ve ne de manasında kuvve-i [müe]ssise salahiyetini haiz bulunan Büyük Millet Meclisi'nin hükkamımıza böyle bir salahiyet vermeye kasdettiğine delalet edecek bir fıkraya tesadüf etmiyoruz.

103'üncü maddede münderic hükümdeki hitab –devlet uzuvlarının salahiyet-i âmmeyi mevki-i tatbika koyarken Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na münafî ahkâm vaz' edecek kanunları yapmaktan tevakkî etmeleri hususunda- bir ihtardır. Bu ihtar elyevm terbiyevi bir kıymeti haiz olup mahiyet-i tatbikiyeyi haiz değildir.

1. Çünkü bir kuvve-i müessise, Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda lieclî't-tatbik bir hüküm derc edince akabinde “Bunun suver-i tatbikiyesi bir kanun-ı mahsusla tayin olunacaktır” gibi bir fıkra derc eder. 103'üncü maddede ise bu cihet sükûtün anı geçmiştir.
2. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'muzun salahiyet-i âmmeyi tarz-ı tefriki ve tevzii de nokta-i nazarımızı müeyyiddir. Devletin bütün nüfuz ve kudretinin Büyük Millet Meclisi'nin sinesinde mündemic olması, Türk inkılabının başlıca şiarıdır; (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, madde: 3). Sonra bi'l-cümle kavaninin tefsiri de Büyük Millet Meclisi'ne cümle-i salahiyetlerindedir (madde: 26). Binaenaleyh 103'üncü madde delaletiyle Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'muzun Türk hâkimini Büyük Millet Meclisi'nin murakıby yaptığı zehabına varılamayacağı bedihîdir.
3. Bizde nizamnamelerin kavanine mugayereti iddia olundukta bile bunun merci-i halli Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. (Teşkilat-ı Esasiye Kanunu, madde: 52)

Diğer bir cihet kalıyor, hükkâma bu salahiyeti vermeli mi, vermemeli mi? Yukarıda görüldüğü vechile devr-i ahîr hukuk-ı âmme mefhumlarımızın vatani olan Fransa'da bile birçok esatize, hukuk-ı Fransa hâkiminin böyle bir salahiyeti istimalde pek zayıf bir uzuv olacağını dermeyan ediyorlar.

Kanunların teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeret nokta-i nazarından kazaî murakabesi salahiyeti Fransız hükkâmı için istimali vüs' ve takatleri haricinde bir silah telakki olunursa bir milletin tarih-i tekâmülüne nazaran pek kısa bir zaman evvel mutlakiyet idare nehinden çıkmış ve müsbet hukuk-ı âmme prensiplerinin yeni denilecek bir zamanda tedrisine başladığı memleketimizde hükkâmımıza böyle bir salahiyet verilmesi icab-ı maslahata ne derece muvafık olur!

Sonra; ânifü'z-zikr kazaî murakabe bazen zannolunduğu gibi kanunu hadisata tatbikten ibaret basit teknik bir iş değildir. Mezkûr salahiyetin müfid bir surette istimali hukuki ve ictimai derin bir vukufa, uzun tecrübeye ve nihayet hükkâmın istiklalîyet reyleriyle âmmece büyük bir nüfuza malikiyetlerine vabestedir.

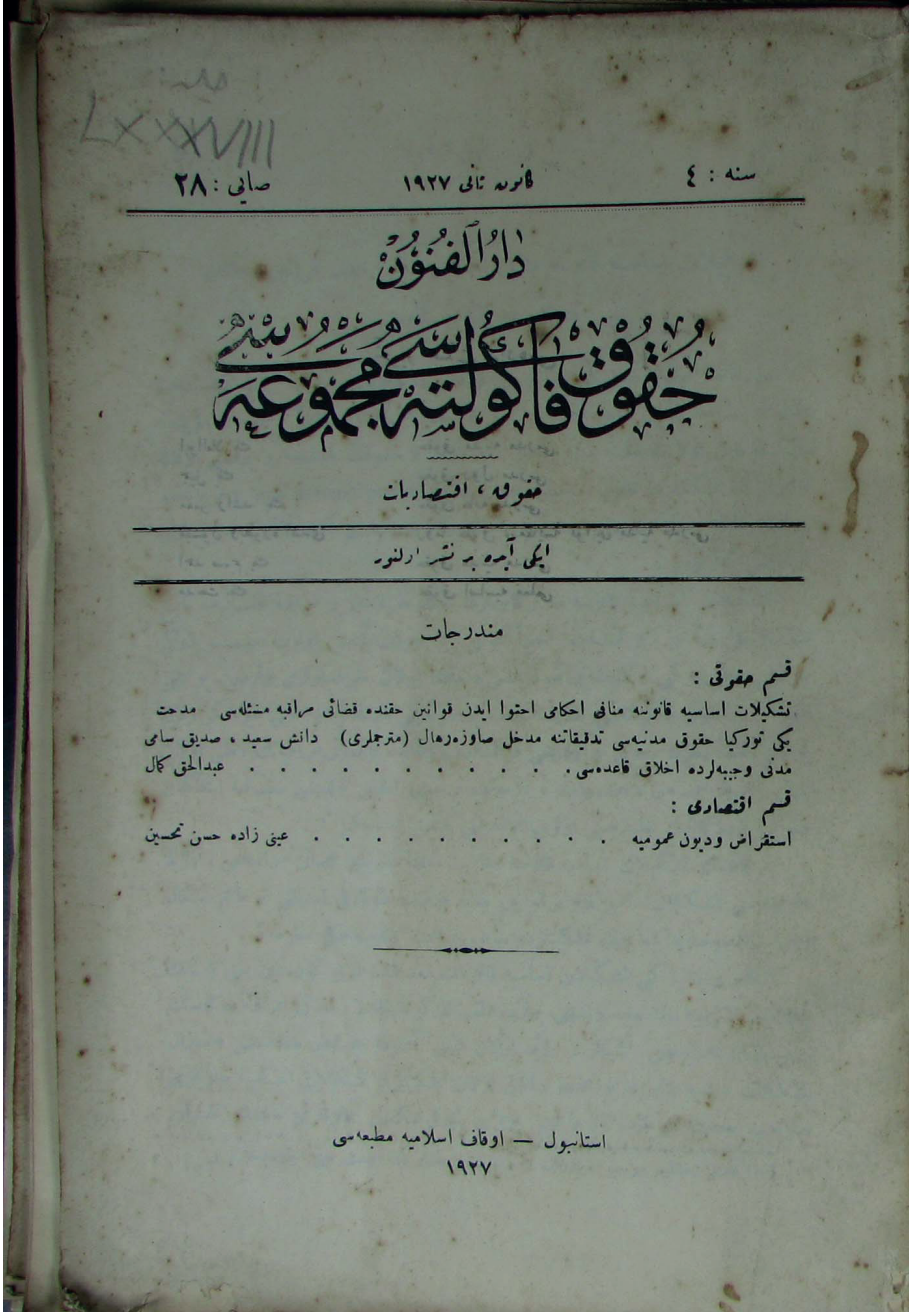
Bir memleketin hükkâmı bu şeraiti câmi' olsalar bile, teşkilat-ı esasiye kanununa mugayeret nokta-i nazarından kazaî murakabe salahiyetinin kendilerine tanınması zarureten hâkimin tabii rolünden çıkıp siyasete karışmasını intac eder ki kanaatimce demokrasi nehinde, tecrübelerine yeni başlayan memleketlerde bundan mühlik bir müessese olamaz.

Vakıa mesele sırf hukuken düşünülünce teşkilat-ı esasiye kanununa münafî ahkâmı ihtiva eden kanunlar için teşkilat altına alınmış bir müeyyide olmalıdır. Fakat bu basit hukuk kaidesinin hukuk-ı esasiyede tatbikatındaki müşkilattır ki erbab-ı hukuku düşündürmektedir.

İmdi söylediğimiz esbab ve mülahazata binaen bu mühim bir salahiyet hükkâma verilemeyince müstakil bir divan teşkili veya muaddel Romanya Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nda olduğu gibi mahkeme-i temyizî heyet-i umumiyesine vermek şekilleri varid-i hatır olur. Ancak tarihî tecarib gösteriyor ki hukuk-ı esasiye ahkâmının hârisi olmak üzere teşkil edilen müstakil divanlar bu vazifelerini ifada bir nüfuz ve kudret gösteremediler. Nitekim bizim 93 Kanun-ı Esasi'nin Ayan Meclisi'ne bu hususta verilen hakk-ı murakabeden hiçbir faide hasıl olamamıştır. Buna kıyasen Romanya tecrübesinin kat'i bir semere vereceği şübheli görülür.

Binaenaleyh memleketimizin şerait-i hazırasına göre; yapılacak kanun layihalarının Şûrâ-yı Devlet'ten geçirilmesine ve kavaninin Meclis'te iki defa müzakere usulüne sıkı bir surette riayet, yeni Şûrâ-yı Devlet Kanunu'nun tecavüz-i salahiyet karşısında kabul ettiği kazaî murakabe esasıyla Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun muhafaza ahkâmı için şimdilik kâfi birer teminat olur.

Darülfünun Hukuk Fakültesi Mecmuası, Sene: 4, Kânunusani 1927, Sayı: 28, Evkaf-ı İslamiye Matbaası, İstanbul, 1927.

تشکیلات اساسیه قانونه منافی احکامی احتوا ایدن قوانین حقنده قضائی مراقبه مسئلهسی

دور اخیر حقوق عامه سنک اساسلی بر فارقه سی ده قانونیت فکرینه کیت کیده دهبا
فضله بر ساحه تطبیق تأمین ایتمسیدر . بر قانونک محافظه احکامی آنجق بر مؤیده به
مالکیته قابل اولایله چکته شبهه یوقدر . بو قاعده ، حقوقک باشلیجه بر برنسی اولقله
برابر اکثر مملکتلرده قانون اساسیلر ، قدرت عامه بی pouvoir public تفریق وهر بر عضو
دولتک وظیفه و صلاحیتلرینه بر حد تعیین ایتمکله برابر تشکیلات آلتنه آلتش بر مؤیده لری
اولدیغی کوربووز .

تشکیلات اساسیه قانونه معیار قانونلرک حکام طرفدن بر مراقبه قضائیه به تابع
طوتیلاجی فکری فرانسه ده اخیراً قوتلی بر جریان آلتش اولوب موسیو دوکی
به رنهای وهوربوکی یوسک بر نفوذ علمی به مالک اولان طرفدارلری واردر . بو تلقی
اخیراً بزم حقوق فاکولته سی تدریساتنده ده بر طوتدیغی جهته [۱] اهمیتی غیر منکر اولان
بو علمی نقطه نظرک ماهیتی نه اولدیغی فرانسه ده وبالخاصه بو قضائی مراقبه تک وطنی اولان
شمالی آمریکا جهایر متحده سنده نه درجه ده بر جای تطبیق بولدیغی مطالعه ایتمکدن
صوکر ا بزرده قابلیت تطبیقه سی اولوب اولدیغی تدقیق ایده چکنز :

بر قانونک تشکیلات اساسیه قانونه معیارت نقطه نظرندن قضائی مراقبه سی ، رژیم
rigide یعنی تشکیلات اساسیه قانونی قوانین عادیه فوقنده طونارق تعدیانی بر طاقم اشکال
و مراسم مخصوصه به تبعاً یاپان مملکتلرده موضوع بحث اوله یله چکی معلومدر .

انگلز وایتالیای تشکیلات اساسیه قانونک تعدیلنده فرق کوزه تمین یعنی پارلمانک
صلاحیت تشریحیه سنک مقید اولدیغی برلرده انفالذکر شکلده بر قضائی مراقبه مسئله سنک
درمیان اولنه مایه جی آشکاردر رژیم اولان شمالی آمریکا جهایر متحده سی فده وال
تشکیلات اساسیه قانونیه بو اتحاده داخل اولان مملکتلرک تشکیلات اساسیه قانونلری
صلاحیت عامه تک تقریقنده تام بر ایش بولومی یاپارق تکمیل قانونلری حکامک قضائی

[۱] فاضل رفیقلم موسیو قروزات و صلح الدین عادل بک افندی عینی اجتهاده درلر .

حقوق فاکولته سی مجموعه سی

۴۲۴

مراقبه سینه ترك ایشلردر مثلا حکام بر مأمور علیهنه تجاوز صلاحیت ویا بر قانونک قانون اساسی به مغایر احکامی احتوا ائمتی نقطه نظرندن در میان اولونان دفع دعوا اوزربنه بر قرار اتخاذینه مجبوردرلر . آمریقا حکامی بو صلاحیت قضایی بی ، شمالی آمریقا دها بر انکلیز مستملکسی ایکن حائر ایدیلر . انکلتره قرالدری شمالی آمریقا ایچون اصدار ایتدکری فرماندرده بو صلاحیتی صراحة حا کلمربنه ویرمشلردی بالاخره آمریقا استقلالنی تأمین ایدوبده اتحاد داخل اولان مملکتلرجه تشکیلات اساسیه قانونلری تنظیم اولونجه حکامک بو صلاحیت قضایی لری قانون اساسیله درج ایدلدی فده رال محکمه بو صلاحیتی (۱۸۰۳) تاریخنده مارشال C Marshall (chief justice) ک نقطه نظرینک غلبه سیله آلدی . [۱]

قانونلرک تشکیلات اساسیه قانونه مغایرت نقطه نظرندن مراقبه سی ، یا رأساً Par voie d'action ویا خود دفع طریقله Par voie d'exception تحریک اولنه بیلیر .

رأساً مراقبه اصولک تطبیقاتی محدوددر بو سیستمی مکسیقا ، ونزوئلا ، اسویچره و اوستریا تشکیلات اساسیه قانونلرندره بولیورز چک اسلواکیا تشکیلات اساسیه قانونی حکامه بالکنز نظامنامه لک تشکیلات اساسیه قانونی حکامه موافق اولوب اولمدینفی ، تدقیق ایله بوبایده قرار ویرمک صلاحیتی ویرمشدر قانون ایچون یالکنز علی الاصول اصدار اولونوب اولونماق نقطه نظرندن مراقبه سی طامیشدر .

دفع دعوا طریقله قضائی مراقبه تطبیقاتی دها واسعدر .

شمالی امریقا جاهیر متحده سی بو خصوصده فلاسیک بر مملکتندر . اوراده کی تجربه نک ویردیکی نتایج بزی مسئله حقنده خیلیدن خیلی به تنور ایده جکدر .

بو حقوق مؤسسه سی تشکیلات اساسیه قانونی حکامنه بر مؤیده تأمین ائمتی اعتباریله جاذب ایسه ده تطبیقاده اویله نتیجه لر ویرمشدر که آمریقادا بیله علیهنه قوتلی بر جریان حصوله کتیرمشدر . بونده شو مهم محذولر واردر :

(۱) حکامک بویله بر صلاحیتی حائر اولسی وضع اولونان قانونلرک مرعیت احکامی حقنده هر کسی شهیه الفسا ایدر سزجه بر قانونله معین اولان صریح برحق ، حا کمت صلاحیت تقدیریه سی قارشوستنده یارین بوق اوله بیلیر .

[۱] بر طاقم آمریقا تشکیلات اساسیه قانونلری شمالی آمریقایی تقلید ایتدیلر . مکسیقا تشکیلات اساسیه قانونی ؛ ۱۰۱ نجی ماده ارزانتین قانون اساسی ۱۸۶۰ ؛ ماده ۱۰۱ حا کلمربنه بو صلاحیتی ویردیلر .

(۲) دهافنا بر محذوره بو صلاحیتک حاکمک حقوقی ساحه دن پولاتیک ساحه به انتقالنه بادی اولسی در .

(۳) حکامک بویه بر صلاحیتی حائز اولسی چوق دفعه اجتماعی ترقیانه آنکل اولور . نته کیم سوسیالیست تلقیاتک انکشافدن سوکرا ۱۸۸۳-۱۸۸۸ سنه لری ازه سنده محکمه لرده ایش قانونلری دولایسیله بو درلودفعلر در میان اولونمش و قلاسیک فردجی بر ذهنیتله مشبوع اولان حکام مذکور قانونلری افرادک حقوق عمومی سنه منافی بناء علیه تشکیلات اساسیه قانوننه مغایر کوردکلرندن دولایی تطبیق ایتمه مشلر در .

(۴) آمریقاده حکامک بو صلاحیتی حائز اولسی - اکثر حکامک انتخابی اولملری دولایسیله - توزیع عدالت نقطه نظرندن عظیم بر تهلکه تشکیلی ایتدیگی کوردولمشدر . انتخابنده سرمایه بویوک رول اوینار . بناء علیه سرمایه دارانک مظاهرتیله موقعه کچن بر حاکم طبیعتیله مظاهرلرینک نفوذی آلتنده بولونور . (شایان دقت بر مثال : اوره غون oregon واضع قانونی بیاض قادین تجارتی منع ایدن بر قانون وضع ایتدی . بو قانون غازیبو و بار صاحبی اولان ارباب سرمایه نک منافعنه محل بولونیوردی . اویله حاکم بولوندی که قانونک عنوانی نقصاندر عنوان شویله اولاملی ایدی بویه اولمی ایدی رأینده بولنهرق و بو نقطه دن تشکیلات اساسیه قانوننه مخالف حقیقده کی صلاحیت تقدیر بر لینی سو استعمال ایله قانونی تطبیقندن امتناع ایتمشدر در .)

افکار عمومی بی متاثر ایدن بودرلو حکملرندن دولاییدر که اوره غونده داخل اولدینی حالده امریقاده اکثر مملکتلر بونک چاره سی حکامک مقررانک هیئت منتخبه نک مراقبه سنه تابع طوتولسنده یعنی آرای عمومی به مراجعتده بولدیلر . (Recall) بناء علیه تشکیلات اساسیه قانوننه مغایر در دی به تطبیق اولونمایان قانون حقیقده آرای عمومی به مراجعت اولوندینی تقدیرده مخالف رأی اکثریت قازانیرسه حاکم قانونی تطبیق ایله مکلف طوتولور . بو صورته قضائی مراقبه منتخبلر هیئته انتقال ایتمش اولیور [۱] .

**

[۱] شمالی امریقاده جاهیر متحده سنده تطبیق اولونان دفعه دعوا صورتیله مراقبه اصولنک بعض مملکتلرک موضوعات قانونیه لرینه کیردیکنی کوریورز: آرژانتین تشکیلات اساسیه قانونی ۱۸۶۰؛ ماده: ۱۰.

حقوق فاکولته سی مجموعہ سی

۴۶۶

شمدی بہ قدر تدقیقاً تمز بالخاصہ شمالی امریقا جاہیر متحدہ سی تجربہ سنہ ابتدا ایتمشدر۔
 بو علی مسئلہ نیک اکثر موضوعات قانونیہ منک مصدری اولان و بزیم کی برنیج اداری بہ
 مالک بولونان فرانسدہ ناسکل ارانہ ایندیکنک دہ تدقیقی خاصہ مہمدر۔ اختلال رجالدن
 سبہ س تشکیلات اساسیہ قانونک محافظہ سی احکامی ایچون بر ژوری تشکیلی
 فکری مدافعہ ایدیوردی . حد ذاتسدہ قضائی بر ماہتی حائر اولان بر مراقبہ نیک
 سیای بر ہیئہ حوالہ سنہ منجر اولان بو حرکت نتیجہ سنسدہ امپراطوراق ادارہ لری
 تشکیلات اساسیہ قانونلرندہ بو صلاحیتک سہ نایہ ویرلدیکی کوریورز . فقط سہ مانک
 یونایارطلر فوڈی قارشوسندہ بو خصوصہ جدی بر تأمینات تشکیلی ایتسی شویله
 دورسون عکسی نتیجہ ویردی .

تشکیلات اساسیہ قانونہ مغایرت جہتندن قانونلرک مراقبہ سنہ دائر فرانسدہ موضوعات
 قانونیہ لرنده صلاحیت ویرن بر حکم قانونی بہ تصادف اولئہ مادینی کی دفع دعوا طریقہ
 مراقبہ قضاییہ دائرہ شمدی بہ قدر تأسس ایتش بر تعامل یوقدر [*] .
 فرانسدہ تعامل اولسون دفع دعوا طریقہ بو خصوصہ قضائی مراقبہ نیک تأسس
 ایدہ مسنی لارنود و یازہ ملی کی فرانسنز ارباب حقوقی شویبہ عطف ایدیورلر: پارلمانک
 صلاحیتی بر ہیئت حا کہ Corps souverain ایتش کی تطبیق ایتسی... فرانسنز تشکیلات اساسیہ
 قانونلرنده تفریق قوا موجود اولدینی زمانلرندہ پارلمان ہیچ بروقت کنیدیسی اجرا وقضا
 عضولریہ عینی سویدہ بر عضو دولت عد ایتہ مشدر . فرانسدہ حقوق اساسیہ حرکنسدہ
 قوہ مؤسسان وقوہ تشریحی حائر مجالسک تکرر تشکیلی تشکیلات اساسیہ قانونلری
 وضع اولدقدن سوکرا ولی ایدن مجالس تشریحیہ یدہ اولنرک معقبی اولوق حسنی ویرمش
 و بنا علیہ پارلمانلرک دائم کنیدیلری رئیس دولت وحکام فوقدہ کورملری انتساج
 ایتشدہ . بو حالت روحیہ قارشوسندہ قانونلرک قانون اساسی بہ مغایرتی نقطہ نظرندن قضائی
 بر مراقبہ تأسس ایدہ مدی وحکامک قوہ تشریحیہ قارتی چکنکن لکی زمانمزہ قدر دوام
 ایتشدہ .

برہزیلیا : ۱۸۹۱ ماده ۶۰ : وانکترہ دومینیولری ؛ آوسترالیا قنادا جنوبی افریقا مملکتلری نیک
 تشکیلات اساسیہ قانونلری .. رومانیہ صوک قانون اساسی تبدیلندہ بوصولی ؛ محکمہ تمیز ہیئت عمومیہ سنہ
 ویرمشدر (ماده ۱۰۳)

[*] : L'inconstitutionnalité des Lois et le droit public français : Revue p. etp

arlementaire : 10-2-25. Larnaud

۴۲۷ ۴۵۰

قضائی مراقبه

نان غزته سنك قائلرنجه معلومدر . ۱۹۱۴ قانونك بر انكك پارلمانته ره قضائی و اجرائی صلاحیت و برمی اعتباریه تشکیلات اساسیه قانونه مغایرتی ادعا اولومشدی . موسیو راتیه M. Ratier دعواسی دی به حقوق اساسیه بر مثال تشکیل ایده جك اولان حادثه ده مومی الیه ده موقراتیک ره بولیکن فرقه سنك رئیس صفتیه انتخابانه تخصیص اولونان بر پاره نك صورت صرفی مسئله سندن دولایی خصمای سیاسیه سی طرفدن فرقه سرینك افشاسی ماده سندن طولایی ظن آلتنه بولونیوردی . انكك پارلمانته قومیسونی حضورنده انكار و تکلیف ایدیلن یمنه قارشى ادای یمندن استنکافی اوزرینه مدعی عمومیکجه بدایت جزا محکمه سنده محکومتی طلب اولوندی . مدعی عمومینك طلبک قارشى مومی الهک و کبلی مه تر ره بنو ۱۹۱۴ قانونك ، انكك پارلمانته قومیسونیه یمن تکلیفی کبی قضائی بر صلاحیتی و برمی دولایسیله تشکیلات اساسیه قانونه مغایرتی ادعا ایتدی ایسه ده درمیان ایتدیکی دفع محکمه جه نظر اعتباره آلتیارق موکلی محکوم ایدلدى . بو حادثه محاکم تشکیلات اساسیه به مغایرت نقطه نظرندن قوانینی مراقبه لری مسئله سی علولندردی و حقى نان غزته سی بو خصوصه بر انكك آجدی (۱۵ نشرین ثانی ۹۲۵) دوکی و به رته ملی نك اطرافنده طولانان بر قناعته کوره حکام تشکیلات اساسیه به مغایرت نقطه نظرندن قضائی بر مراقبه پایمه صلاحیتداردرلر . استناد ایتدکاری دلیلر شولردر : (۱) محکمه افرادک حقوقک حارثی در . محکمه قانونه مخالف اولان بر نظامنامه یی قانونه مخالفدر دی به تطبیق ائیمه بیلر ؛ بونکله قوه اجرائیه نك افعالی اوزرینه قضائی بر مراقبه تسلیم ایدلشدر اوحالده ایکی قانون تعارض ایتدیکی وقت نهدن حکامدها قوتلی بر قانونه (تشکیلات اساسیه قانونی) عمل ایدوبده ایکنجی درجه ده اولان قانونی تطبیقندن استنکاف ایتک صلاحیتی حائر اولماسون ؟

لارنوده اسمن ، بارتلمی ناله رکبى بر جوق اسانده ده مخالف قناعتده درلر [۱] . فرانسز حقوق موضوعه سنده قانون اساسیه به مغایرت نقطه نظرندن قضائی بر مراقبه به تصادف اولنه مدینى کبی آنف الذکر اسپیدن طولایی تعاملى صورتدهده بو اساس بر جای تطبیق بوله مامشدر دیورلر ؛ حقى ولو دفع دعوی طریقیه اولسون مارالذکر خصوصه قضائی بر مراقبه فرانسه ده قبول اولونسه بيله پارلمانك صلاحیت نشریه سی استعمالده وقوعه بولجق بر تجاوزه قارشى جدی بر تأمینات اوله مایه جفته قائلدرلر .

(1) Louis Blanc, Boutmy, Charles Benoist, La Ferrière

حقوق فاکولته سی مجموعه سی

۴۲۸

پارلمان اعضا سندن و فرانسه نك معروف بر حقوق عالی پارس حقوق فاکولته سی
حقوق عامه پروفیسوری موسیو بارنہلمی اخیراً موسیو دوئیز ایله نشر ایتدیکی حقوق
اساسیه کتابنده شویله دییور .

Le pouvoir judiciaire n'a pas dans notre pay le prestige nécessaire pour
entreprendre la Censure du parlement, fut - ce sur le simple terrain de la
légalité (Droit. Con'el, p, 222)

ترجمه سی : بزم مملکت مزده قوه عدلیه پارلمانی سانسوره ایده بیله جک نفوذ لازمی
حائز دکدر ولوکه بیسط اولان قانونیت ساحه سنده اولسه دخی ..

پروفیسور لارنودده آنف الذکر مقاله سنده عینی نقطه نظری مدافعه ایله دولت
عضولرینک صلاحیتلری نی تجاوز خصوصنده جدی برنامینات اولوق اوزره مجالس تشریه نك
طرز ترکیلرینک و نظامنامه داخلیرینک اصلاحی و نهایت آرای عمومیه به مراجعت اصولاری نی
توصیه ای دییور -

قانونلرک تشکیلات اساسیه به مغایرت نقطه نظرندن قضائی مراقبه سی خصوصنده
ذکری کچن مطالعات و تجاریک تدقیقندن سوکره بزم تشکیلات اساسیه قانوننه نظراً حکامک
بویله بر صلاحیتی اولوب اولمایه جغنی تدقیق ایده لم :

پارس حقوق فاکولته سی پروفیسور لارندن موسیو آشیل مہ سترک اخیراً نشر اولونان
مترجم بر مقاله سنده (حقوقی بیلکیلر مجموعه سی ، نومرو ۱ ، ابلول ۹۲۶) تشکیلات
اساسیه قانوننرک ۱۰۳ نجی ماده سی حکمنجه تورک حکامنک تشکیلات اساسیه به مغایرت
نقطه نظرندن قانونلری مراقبه ایده بیله جکلرینی سردایدرکن شو مطالعه بی درمیان ای دییور .
تورک تشکیلات اساسیه قانوننک ۱۰۳ نجی ماده سی شویله دییور : تشکیلات اساسیه
قانوننک هیچ بر ماده سی هیچ بر سبب ، بهانه ایله اھمال ویا تعطیل اولته ماز .

هیچ بر قانون تشکیلات اساسیه قانوننه منافی اوله ماز ، آنجق تورک قانون اساسی
دخی فرانسه نك کی کبی ، تطبیقاده ، اشو تدبیرک حصولی تأمین ایده جک وساطتک نه دن
عبارت بولدینی خصوصنده سکوت ایتکده اولدیغندن فرانسز حقوقنه نظراً قانون
اساسینک حائز اولدینی قانقیت قانونیه بی نه صورتله تأمین ایتک لازم کلدیکی مسئله سی

۴۶۹

قضائی مراقبه

نصل فرانسز حقوقشناسانی اشغال ایدن بر مسئله ایسه عینی مشکلاته معروض اولمیری محتمل اولان تورکیه ارباب حقوقی ایچونده بو مسئلهیی شایان دقت بر موضوع ماهیتده کوردیکی بیان ایتدکن صوکره مقاله سنک صوکنده شو توصیهده بولونیور: تورک ارباب حقوقی تورک تشکیلات اساسیه قانونک ۱۰۳ نجی مادهسینی تفسیر ایده جکلری صرهده قانون اساسیه به معیار بر قانونی محاکمک تطبیق ایتمه ملری لازم کلدیکی بر سینی قبوله متایل ایسه لر بو بایده فرانسه دن کلن امثالک دعوت ایده بیله جکی اعتراضه حواله سمع اعتبار ایتمه ملیدر لر .

کورولور که موسیو مه ستر تشکیلات اساسیه قانونک منافی قانونلرک قضائی بر مراقبه به تابع طوتولماسه متوجه بر توصیهده بولونمقله برابر مملکت مزک تعاملات و ذه نیت حقوقیه سنه لایقیله واقف اولامدینی جهنله مسئله نک تقدیری تورک ارباب حقوقه بر ایشدر .

قناعتمزجه تشکیلات اساسیه قانونمکزک نه من ونده معناسنده قوه سسه صلاحیتی حائر بولونان بویوک ملت مجلسنک حکامز به بویه بر صلاحیت و بر مک قصد ایتدیکنه دلالت ایده جک بر فقره به تصادف ایچورز .

۱۰۳ نجی مادهده مندرج حکم ده کی خطاب — دولت عضولرینک صلاحیت عامه یی موقع تطبیقه قویارکن تشکیلات اساسیه قانونه منافی احکام وضع ایده جک قانونلری یایمقدن توفی ایتملری خصوصنده — بر اخطاردر . بو اخطار الوم تربیوی بر قیمتی حائر اولوب ماهیت تطبیقیه یی حائر دکلد .

(۱) چونکه بر قوه مؤسسه تشکیلات اساسیه قانوننده لاجل التطبيق بر حکم درج ایدنجه عقبنده « بونک صور تطبیقیه یی بر قانون مخصوصه تعیین اولنه جقدر ، کی بر فقره درج ایدر . ۱۰۳ نجی مادهده ایسه بو جهت سکوت عنه کچمشدر .

(۲) تشکیلات اساسیه قانونمکزک صلاحیت عامه یی طرز تقریق و توزیعی ده نقطه نظر منی مؤیددر . دولتک بوتون نفوذ و قدرتنک بویوک ملت مجلسنک سینه سنده مندرج اولمی تورک انقلابنک باشلیجه شعار ایدر؛ (تشکیلات اساسیه قانونی ماده : ۴) صوکره بالجمله قوانینک تفسیری ده بویوک ملت مجلسنک جمله صلاحیتلرندندر . (ماده ۲۶۰) بناء علیه ۱۰۳ نجی ماده دلالتله تشکیلات اساسیه قانونمکزک تورک حاکمی بویوک ملت مجلسنک مراقبی یابدیعی ذهابنه واريله ماهیه جنی بدییدر .

۴۳۰
 حقوق فاکولته سی مجموعہ سی
 (۳) بزده نظامنامه لک قوانینه مغایرتی ادعا اولندقدہ بیلہ بونک مرجع حلی تورکیہ
 بیوک ملت مجلسیدر (تشکیلات اساسیه قانون ماده : ۵۲)
 دیگر برجهت قالیور حکامہ بوصلاحیتی وبرمایعی، وبرمه ملیعی؟ یوقاریده کورولدیکی
 وجهله دور اخیر حقوق عامه مفهوملر منک وطنی اولان فرانسه ده بیلہ بر چوق اسانده
 حقوق فرانسه حاکمک یوبله بر صلاحیتی استعمالده بک ضعیف برعضو اوله جفتی درمیان
 ایدیورلر .
 قانونلرک تشکیلات اساسیه قانونه مغایرت نقطه نظرندن قضائی مراقبه سی صلاحیتی
 فرانسز حکامی ایچون استعمالی وسع وطاقتلری خارجنده بر صلاح تلتی اولونورسه بر
 ملتک تاریخ تکاملنه نظرآ یک قصه بر زمان اول مطلقیت اداره نهچندن چیقمش ومثبت
 حقوق عامه برنسیلرینک یکی دینبله جک بر زمانده تدریسنه باشلانیدی مملکت مزده حکام مزه
 یوبله بر صلاحیتک وبرلسی ایجاب مصلحتہ نه درجه موافق اولور !
 سوکره ؛ آنتف لذکر قضائی مراقبه بعضاً ظن اولونیدی کی قانونی حادثانه تطبیقیدن
 عبارت بسیط نه قنیک بر ایش دکدر . مذکور صلاحیتک مقید بر صورته استعمالی
 حقوقی واجتماعی درین بر وقوفه ، اوزون تجربیه به نهایت حکامک استقلالیت رایلر یله
 عامهجه یوبوک بر نفوذہ مالکیتلرینه وابسته در .
 برملکتک حکامی بوشرائطی جامع اولسه لر بیلہ ، تشکیلات اساسیه قانونه مغایرت
 نقطه نظرندن قضائی مراقبه صلاحیتک کندیلرینه طائمی ضروره حاکمک طبیعی
 رولندن چیقوب سیاسته قاریشمسی انتاج ایدرکه قناعتجه ده موقراسی نهچنده ،
 تجربیلرینه یکی باشلایان مملکتلرده بوندن مهلک بر مؤسسہ اوله ماز .
 واقعا مسئله صرف حقوقاً دوشونولونجه تشکیلات اساسیه قانونه منافی احکامی احتوا
 ایدن قانونلر ایچون تشکیلات آلتنه آلتش بر مؤیده اولمیدر . فقط بو بسیط حقوق
 قاعده سنک حقوق اساسیه ده تطبیقاندہ کی مشکلاتدرکه ازباب حقوقی دوشوندورمکده در .
 ایمدی سوبلدیکمز اسباب وملاحظانه بناء بو مهم بر صلاحیت حکامه ویریله مه نیجه
 مستقل بر دیوان ، تشکیلی ویامعدل رومانیا تشکیلات اساسیه قانوننده اولدینی کی
 حکمه تیزک هیئت عمومیه سنه ویرمک شکللری وارد خاطر اولور . انجق نارنجی تجاربر
 کوستریورکه حقوق اساسیه احکامک حارثی اولمق اوزره تشکیل ایدیلان مستقل دیوانلر
 بو وظیفکلرینی ایفاده بر نفوذ وقدرت کوسترهمدیلر نه کم بزم ۹۳ قانون اساسنک اعیان

۴۳۱

قضائی مراقبه

مجلسنه بوخصوصده ویریلان حق مراقبه دن هبیج بر فائده حاصل اولاماشدر بوکا قیاساً رومانیا تجریه سنک قطعی بر ثمره ویره چکی شههلی کورولور .
بناءً علیه مملکتیزک شرائط حاضره سنه کوره ؛ یاپیلاجق قانون لایحه لرینک شورای دولتدن کچراسنه وقوانینک مجلسده ایکی دفعه مذا کره اصوله صبقی بر صورتده رعایت ، یکی شورای دولت قانوننک تجاوز صلاحیت قارشوسنده قبول ایندیکی قضائی مراقبه اساسیه تشکیلات اساسیه قانوننک محافظه احکامی ایچون شیمدیلك کافی برر تأمینات اولور .
حقوق اساسیه معلمی

مرحمت

